

Odjemalci trpe radi nepoštenosti biznisa

Znamke na blagu so dostikrat goljufive. Reformiranje biznisa koraka poljevo pot

Chicago. — (FP) — Z razkrivanjem korupcije in gangeske politike na visokih in nizkih vladnih mestih se je velebiznisu poročilo obliči sebe v haljo poštenosti, politike pa pokazati v najostudnejši luči. Dejstvo pa je, da ameriški biznis ni nič manj, ako ne bolj korumpiran kot politika starih strank.

Korumpiran je posebno s svojim zavajalnim oglaševanjem, pri čemer se poslužuje vseh sredstev, poštenih in nepoštenih, samo da spravi blago v denar. V tem področju je razvil posebne metode krivanja in pretravanja, kar samo na sebi ni pošteno, vendar pa bazirajo te metode na domnevi, da je svet poln "suckerjev", katerim lahko prodajo slabo blago za dobro ali pa vsilijo nekaj, kar ne potrebujejo.

Tudi najbolj diskretnemu odjemalcu je čisto težko ločiti dobro blago od slabega in točno ugotoviti kvaliteto pa sploh nemogoče. To je posebno resnica glede plah — in tisoč drugih predmetov. Potom kemične analize stotine plah se je dognalo, da so vsebovale na primer plah, katere so imele trgovske znamke z napisom "fino delno volnene," le pol procenta volne in nobena plah pa ne več kot 8%.

Misleč, da kupi "fino delno volneno" ali pa "delno volneno" plah — običajne označbe na plah — je odjemalec v resnici le "fino" potegnjeno, ker v plahti je najbrž le malo volne — kot je pokazala analiza v tekstilnem laboratoriju pennsylvanskega državnega kolegija — in večina sam bombast.

Temu ne pravijo goljufija, ampak biznis.

S tem varljivim označenjem blaga pa niso vsi trgovci zadovoljni. Zadnje čase so pričeli s gibanjem za točnejšo klasifikacijo potom znamk. Pod vodstvom zveznega bureau of standards so nedavno izdelali nekakšna "točna pravila," katera so bila predložena podjetnikom.

Pravila določajo, da ne sme nobena znamka imeti besede "wool," ako plah ne vsebuje najmanj 5% volne. Označba "part wool" se sme rabiti le, če plah vsebuje od 5 do 25% volne. Glede plah vsebuje nad 25 odstotkov volne mora biti količina volne točno označena v odstotkih. Označba "all wool" se sme rabiti le tedaj, ako blago vsebuje 98% volne.

O teh pravilih sedaj glasujejo podjetniki. Ako bodo sprejeta, bo to, tedaj postanejo standardna komercialna mera v tej industriji. Noben podjetnik bi pa ne bil pripravljen rabiti te znamke. Te določbe bi veljale le za podjetnike in trgovce, ki žele imeti znamke.

Ako bo ta reforma uvedena, tedaj bo odjemalec lažje izbral med slabim in dobrim blagom. Sedaj tega ne more, oziroma le toliko, kolikor pozna blago, katero merilo pa tudi ni vedno zanesljivo.

Ravno tako tudi ne cene. Niso redki slučaj, ko podjetniki ali trgovci nalašč določijo visoke cene slabemu blagu, ker na ta način ujamejo marsikaterega kalina, ki misli, da visoka cena pomeni tudi dobro blago. To je resnica posebno pri predmetih za lepoticenje in drugi luksuz, dasi vsakdanje potrebščine niso izvzete.

Ekscakzer in Mussolini
Doorn, Holandija, 21. maja. — Viljem Hohenzollern, bivši nemški cesar, se je danes pokazal za vnetega oboževalca italijanskega diktatorja Mussolinija. Rekel je: "Italija čudovito lepo napreduje in svet bo posnemal Mussolinija."

NARODNA GARDA SLUTI DELAVSKE NEMIRE

Brambovi kapitalizma v Indii se pripravljajo na vse eventualnosti

Gary, Ind. — (FP) — Kot v Illinoisu tako je tudi narodna garda v Indii pripravljena, da zatire vsak delavski upor. To je razvidno iz zaupnih instrukcij častnikom narodne garde, katerih kopija je prišla v roke Federaliziranemu tisku.

Te instrukcije se nekoliko ločijo od instrukcij narodne garde v Illinoisu zadnje jesen. Razlika je v tem, da so instrukcije indijskih gardistov nekakšna "šola." Vsebujejo navodila, kako morajo postopati v slučaju izredov. V njih poveljništvo predločuje splošno in konkretno situacijo, v kateri nastopi narodna garda proti delavski masi, in zahteva od častnikov odgovor z ozirom na postopanje.

V instrukcijah je predvidevana splošna situacija: "V Lake okraju je v zadnjih tednih opaziti nepokoj. V Garyju je že prišlo do par manjših nemirov, katere so financirale nekatere organizacije, ampak jih je zatrla domača policija. V sosednjih mestih ni bilo nemirov."

"Izredna situacija: Nekega dne zgodaj jutraj se v Garyju v okrožju 11. ceste in severno od Little Calumet reke prične zbirati skupine. Zjutraj je policija uspela in je demonstrante razpršila, ampak popoldne, ko so se pojavili neznan agitatorji, policija ni mogla obvladati situacije in so demonstrantje pričeli pleniti trgovine in požigati plospja. Policija in gasilci niso mogli zatreti izredov; zabranili so le širjenje izven navedenega teritorija."

Cirkular pravi, da je bil medtem odklan preki sod po narodni gardi, ampak v orožarni, katero je obkrožila drhal, se nahajala le 25 gardistov z ofirijer vred.

"Več sto oseb skuša vdreti v orožarno," se dalje glasi cirkular, "ampak vsi poskusi so bili odbiti. Izgredniki so preprečili vsem članom narodne garde približati se orožarni. Ob osmih zvečer pa se zbere v mestni hiši 50 gardistov, večinoma v civilni obleki, ki čakajo povelja."

Naloga oficirjev je, da orišejo taktiko, ki bi jo zavzeli v situaciji kot je opisana. Tajne instrukcije gardistom pa se najbrž ne ločijo od illinoiskih, v katerih je rečeno, naj montirajo strojnice na strehe poslopj in streljajo z ostrimi naboji naravnost v ljudi.

Oskrba brezposelnih v New Yorku

New York. — Svet dobrotvornih organizacij je naznanil, da je porabil v mesecu aprilu \$6,700,000 za nasičevanje brezposelnih, ali en milijon več kot v marcu. Milošćinske organizacije so v aprilu podpirale 175,000 družin.

Delegacija Unije za ameriške civilne svobodščine, ki je hotela posetiti okraj Harlan v Kentuckyju, toda kentakiška policija je to preprečila.

Brutalnost policije izzvala kritiko

S svojimi napadi na brezposelne je šla nekoliko predaleč. Tožbe proti policajem

Chicago. — (FP) — Kozaško napadanje brezposelnih, do katerih je zadnje čase prišlo posebno na severozapadni strani Chicaga, ni med publiko dobilo tistega odmeva kot so pričakovale policijske sveri v obleki "postav" ter stoprocentni legionarji.

Policija najbolj divja v Melrose Parku, predmestju Chicaga, kjer imajo glavno besedo v mestni administraciji člani Ameriške legije. Ni le brutalno napadla že večkrat samo brezposelne, ampak tudi ljudi, ki so bili slučajno v bližini. Vred tega je bilo že več protestnih shodov s strani "uglednega" elementa in razen "Tribune" so policijo odprto ali prikrito kritizirali vsi časopisi.

Proti policaju John Almu je napravil tožbo Gust Johnson. Slučajno je šel on mimo, ko je Alm pri napadu na brezposelne pretepel neko žensko, proti čemur je Johnson protestiral. To pa je bilo "žaljenje zakona" in "vmešavanje v dolžnosti policije."

Johnson je bil odpeljan na policijsko postajo in brutalno pretepen.

Se slabše se je godilo Thomasu McKennu od Civil Liberties unije, ki je bil poslan v Melrose Park, da preišče masakriranje brezposelnih, ko je bilo obstrlejenih devet oseb. McKenna je ugrabila skupina stoprocentnežev, ga odpeljala iz mesta, na samotnem kraju 15 minut pretepla in ga nato vrgla preko mostu v potok. V bolnici je bil skoraj dva tedna.

Mednarodna delavska obramba pravi, da je Melrose Park v pešah profesionalnih gancev in butlegarjev, katerim načeluje kot mestni predsednik dr. Edmund Brust. On je tudi načelnik bolnišnice, ki dobi največ policijskih žrtv v bolniško oskrbo. Torej imajo policajski nasilja tudi blizniško ozadje.

Japonska še vedno brez vlade

Tokio, 21. maja. — Japonska še vedno nima vlade, odkar so ubili ministrskega predsednika zadnje nedelje. Voditelji armade imajo kontrolo v svojih rokah in oni diktirajo, kdo bo v bodoči vladi. General Araki, vojni minister v zadnji vladi, pravi, da je vsaka nova vlada nemogoča, če je ne prizna armada. Politični vpliv mora izginiti in ostati mora le vojaški vpliv!

Cestnim železničarjem znižane mezde

Boston, Mass. — Po večtedenskih pogajanjih med unijo cestnih železničarjev in Boston Railway Co. je bila sprejeta nova pogodba, ki določa redukcijo mezd za 6%. Družba je prvotna zahtevala redukcijo za deset odstotkov, toda pozneje, ko je predsednik mednarodne unije W. D. Mahon, ki je sodeloval pri pogajanjih, zagrozil s stavko, je družba pristala na kompromis.

BORAHOV ULTIMAT VZNEMIRIL REAKCIJO

Izsilil je obljubo, da kongres ne bo odšel na počitnice, dokler ne odobri pomožne akcije

Washington, D. C. — (FP) — Senator Borah je prisilil voditelja republikanske večine v višji zbornici Watsona na obljubo, da kongres ne bo zaključil zasedanja, dokler ne bo storil nekaj za brezposelne. Povabil je regularne republikance o nevarnosti formiranja tretje stranke, ako bi kongres odšel na počitnice in popolnoma ignoriral zahteve po federalni pomoči. To bi bilo izdajstvo nad ljudskimi interesi.

Doslej ni Watson podal nikake jasne izjave o stališču Hooverjevih republikancev napram federalni pomoči. Načrt bonde izdaje \$1,800,000,000, od katere vsote naj bi se \$300,000,000 porabilo za direktno pomoč in ostala vsota za financiranje javnih projektov, je Watson odklonil, dasi so ga zagovarjali nekateri pristali administracije. Borahov ultimatum, da bodo progresivci vodili obstrukcijo, da tako preprečijo zaključenje zasedanja kongresa, je prišel baš v pravem momentu in prisilil Watsona na kapitulacijo.

Senator Walsh iz Massachusettsa je tudi presenetil boricno, ko je predložil separatni načrt, naj kongres takoj dovoli tristo milijonov dolarjev kot posojila državam, ki naj bi se porabila za pobijanje bede. Iznenadenje je bilo toliko večje, ker je Walsh več kot eno leto vodil boj proti federalni pomoči za brezposelne.

Doak muči novega grešnika

San Francisco. — Agentje Doakovega deportacijskega departamenta so z aretacijo kitajskega študenta na kalifornijski univerzi Ming Hau Weijsa zopet obvarovali deželo pred — revolucijo. O Mingu so svedeli, da je napisal razpravo o komunističnem gibanju na Kitajskem v svrhu izpita in dosege doktorskega naslova. Aretiran je bil, ko je šel na komunistični shod. Njegov zagovornik je zaprosil oblasti, naj ga ne deportirajo na Kitajsko radi možnosti eksekucije, ampak mu dovolje odhod bodisi v Rusijo ali Nemčijo. Med študenti in fakulteto je bil zbran sklad \$250 za kritje njegovih potnih stroškov.

Thomas spet predsedniški kandidat socialistične stranke

Milwaukee, Wis., 23. maja. — Norman Thomas je bil večeraj na konvenciji socialistične stranke nominiran za predsedniškega kandidata. Nominacija je bila soglasna in z aklamacijo. Predlagal ga je Louis Waldman, prominenten newyorški socialist. James H. Maurer, bivši predsednik državne delavske federacije v Pennsylvaniji, je bil nominiran za podpredsedniškega kandidata.

Proces proti kršilecem prohibicije

Zupan in več mestnih uradnikov spoznanih krivim na sodišču v Indii

Indianapolis, Ind. 21. maja. Porota, katero so tvorili farmarji iz južnega dela države, je po štirurnem posvetovanju spoznala krivim George R. Daleja, župana v Muncleju, in drugih deset obtožencev. Obtožnica se je glasila, da so ti skovali zaroto za kršitev prohibicijskega zakona.

Porotniki so oprostili edino Raymond Hooverja, policijskega šoferja, katerega so federalne avtoritete obtožile, da je vozil policijski avto, v katerem se je nahajala alkoholna pijača. Pijačo je nameraval Hoover transportirati iz policijske postaje v Muncleju na konvencijo državne demokratske stranke v Indianapolis, a je bil pri tem zasačen.

Obtožence čaka maksimalna kazen dve leti zapora in deset tisoč dolarjev globe. Poleg župana so bili spoznani krivim Frank Massey, policijski načelnik; Albert Parkhurst, policijski kapetan; Fred Ellis, tajnik odbora za javno varnost; Kenneth Horstman, Harry Nelson, Ray Powell in Dan Davis, policaji; Fred Kubeck in Ernest Flatter, butlegarja. Federalni sodnik Robert C. Baltzell je naznanil, da bo izrekel obsodo 1. junija, medtem pa bodo obtoženci ostali na svobodi pod določenim poročtom.

Brookwood zaključil šolsko leto

Graduiralo je 30 študentov, ki postanejo delavski agitatorji

Katonah, N. Y. — (FP) — Trideset mladih delavcev se je vrnilo v delavsko gibanje, kjer bodo skušali aplicirati znanje, ki so ga pridobili v sedmih mesecih intenzivnega učenja v Brookwoodski delavski šoli, ki je te dni zaključila šolsko leto. Brookwood je bil ustanovljen v jeseni 1921 in je v letošnjem letom graduiral 260 študentov, ki so večinoma vsi aktivni v delavskem gibanju.

"Pojdite na delo in si polščite mesto v delavskem gibanju tam, kjer je v teku boj proti sovraženiku," jim je svetoval A. J. Muste v poslovnem govoru. "Bodite tiste vrste delavci, ki imajo vztrajnost, drznost in integriteto. To so glavni pogoji, iz katerih je mogoče zgraditi gibanje."

"Stremite kot Brookwood za enotnost, militantnost in realizem ameriškega delavskega gibanja v svrhu, da bo ameriško delavstvo vrnilo svoj del v mednarodnem gibanju za odpravo kapitalizma in gradilo nov družabni red, v katerem bo delavec končno dosegel pravico in bratstvo."

Zadnji dan šole so Brookwoodčani delali na polju. Poleg učenja mora v tej šoli tudi vsakdo delati par ur na dan, bodisi pri hišnem ali gospodarskem delu.

Deportacije tujerodcev iz Chicaga

Chicago, 21. maja. — Naselniške oblasti bodo danes deportirale 175 tujerodcev iz čikaškega distrikta. 75 od teh se je prostovoljno prijavilo za deportacijo na vladne stroške, ostali pa so nezakazane osebe, katere so avtoritete polovile in aretirale v čikaškem distriktu v zadnjih dveh mesecih. Čikaška skupina deportirancev se bo pridružila drugi grupi tujerodcev, ki bo prišla na posebnem vlak iz Seattle, Wash., v Chicago, nakar jih bo vlak odpeljal v New York.

ZASLIŠANJE O TERORIZMU MED RUDARJI

Unija za ameriške civilne svobodščine zahteva senatno preiskavo

Washington, D. C. — (FP) — Senatorja Cutting in Costigan sta naznanila, da se bo v kratkem otvorilo zaslišanje reprezentantov Unije za ameriške civilne svobodščine, ker je bil njeni delegaciji zabranjen vstop na kentukijsko premogovno polje. Federalni sodnik Cochran v Londonu, Ky., je namreč odklonil protokole delegacij, ki so slednja vprašala za injunkcijo proti intervenciji oblasti v okraju Harlan in Bell, kamor je bila namenjena; da prouči situacijo. Civil Liberties unija pravi, da je senatna preiskava terorizma med kentukijskimi rudarji potrebna, ker oblasti teptajo ustavne pravice in so nasilno izgnale že več obiskovalcev iz države.

Cutting in Costigan sta že predložila resolucijo, ki zahteva senatno preiskavo. Evidenca, ki je v rokah Civil Liberties unije, bo tvorila močan argument na zaslišanju. Ako bo senatni odsek ugodno poročal o resoluciji, tedaj bo zadeva predložena višji zbornici. Reakcionarna večina bo morala potem odločiti, da li naj kompanijski pobojniki v službi premogovnih družb, ki nastopajo v posli okrajnih uradnikov, še nadalje tiranizirajo rudarje. Ako bodo vse stvar ignorirali, bo javnost vedela, da reakcija v senatu podpira strahovladno premogovnih kompanij in oblasti, ki zatirajo civilne pravice.

Enajstletni deček se bo moral zadovoljiti s \$36,000 na leto

New York, 21. maja. — Sodišče je večeraj odločilo, da je \$36,000 na leto primerna vsota za oskrbo la preživljanja enajstletnega Marcusa Dalyja, vnuka montanskega kralja bakra. Dohodki iz zapušćinskega sklada, katerega je zapustil njegov ded, znašajo \$96,500 na leto. Dečkova mati, mra. Lele H. Daly je vprašala sodišče, naj ji dovoli porabiti od te vsote \$48,781 na leto. Reka je, da potrebuje \$30,521 za vzdrževanje njunega doma na Park ave., \$13,260 pa za dečkove osebne stroške. Pojasnila je, da bo od te vsote potrošila \$3000 za dečkovo obleko, tisoč dolarjev za sobozdravniško oskrbo, ostalo pa za potovalne in druge stroške.

Zahtevajo izredno zasedanje državne legislature

Cumberland, Md. — Državna delavska federacija je na svoji letni konvenciji sprejela resolucijo, ki urgira governorja, naj skliče izredno zasedanje legislature, katera naj dovoli apropricije za nasičevanje brezposelnih. Governor Ritchie je v zadnjih mesecih večkrat poudaril, da bo država Maryland sama skrbela za svoje revele. Ker se Ritchie poteguje za demokratsko predsedniško nominacijo, je večkrat obsodil zahteve po vladnem zavarovanju proti brezposelnosti in federalni pomoči.

Delegacija iz okraja Alleghe-ny je izjavila na konvenciji, da preti 700 brezposelnim družinam v tem okraju evikcija, ker ne morejo plačati stanarine.

Ženska preletela Atlantik

Londonderry, Iraka, 22. maja. — Mrs. Amelia Earhart Putman, ki se je v petek ob 4:51 popoldne dvignila s svojim letalom v zrak v Harbor Graceju, Nova Fondlandija, se je večeraj ob 1:45 popoldne spustila na tla v bližini tega mesteca. Bila je prva ženska, ki je sama preletela Atlantik. Razdaljo 2,036 milj je preletela v 14 urah in 54 minutah.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena drava (Ivan Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na inštrumente \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasa po dogovoru. Reklame se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima sika z listom: PROSVETA, 2007-23 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Vprašanje farmarstva

Auburn, Ill. — Današnja depresija da misliti nam mednarodnim delavcem za bodoči življenjski obstanek. Kakor je razvidno, se čitatelji in člani jako zanimajo za farmarstvo, oziroma za slovensko farmarsko kolonijo. Krasna ideja, le žal, da bo težko izpeljati iz raznih ozir, posebno pa še zato, ker mi Slovenci silno ne kaj potrebujemo — sloge v združenju.

Pred kakimi 20 leti so bile silne ideje po naprednih taktičnih listih. Posebno obširno in stvarno je pisal Wm. Brummit, urednik takratnega lista "Narodni Vestnik" v Duluthu, Minn., a večji del teh idej je ostalo le na papirju. Potem je bilo že marsikaj sprotenegega med članstvom SNPJ. Zavetisce, oziroma sirotišnica SNPJ, o jedrnatih hranilnih zavodih, o dvajsetletnem zavarovanju za članstvo, kakor tudi to, da se pošlje poročevalca za Prosveto v sovjetsko Rusijo. Tu pa tam se je priporočilo, kako bi se združile vse delavske politične stranke itd. in če si bližje ogledamo te načrte, so bili izvedljivi in koristni, treba je bilo le dobre volje in malo finančne podpore ter več zaupanja eden napram drugemu. S tem bi bili odstranjeni vse nepotrebne ovire med nami na gospodarskem, strokovnem in političnem polju.

Če pomislimo na gorenje poražene sugestije, pridemo do zaključka, da smo še jako daleč od jednote farme, na podlagi komune. Več dopisovalcev priporoča razne kraje v Uniji, kar se da verjeti, da se bratje v resnici zanimajo za koristno stvar. Kar je danes poteškoče, bo največja: kako financirati to podjetje, da bo uspešno. Kar je danes priporočilo, so večji del mnenja, da naj bi jednota prevzela to nalogo. Se lepo glasi, ampak težko bo iz te moke kaj kruha.

Dne 11. maja ima v Prosveti dopis brat Tauchar na eni strani, na drugi pa je uredniški članek. Torej smo silili obe plati zvona. Dolina Rio Grande v Texasu je nam že dalj časa znana, torej je znano, da je prilljona dobra zemlja za farmarstvo, znano pa je tudi, da je doli na koncu Z. D. Pošljati od tam poljedelske pridelke na trg bi se znalo večkrat nekaj aličnega pripetiti kakor se je mojemu znanecu doli v Floridi. Zgodaj spomladi leta 1931 je poslal železniški voz solate in ko so bili račun gotovi za solato in vožnjo do New Yorka, je moral doplačati \$30. Torej je imel čiste izgube \$30 in ogromno delo za boglonaj. Tukaj imamo nekaj vpogleda na splošno, kaj pomeni farmarstvo v krajih, kateri so oddaljeni od večjih trgov za pridelke, kateri se pridelujejo tam v južnih državah.

Taucharjeva ideja je dobra, le žal, da ni izpeljiva. Če pogledamo pravila, ne vidimo nobene točke, katera bi dala glavnemu odboru moč preiskavati farme z namenom nakupa, ker bi mogoče nastali preveliki stroški, še manj pa posojevati denar, oziroma kupovati farme kot jednotna last. Če bi gl. odbor napravil tak korak na svojo pest, potem pa v slučaju kakšne zgube zemljišč, to bi kričali nasprotniki jednote, češ: kam so zavozili jednoto čikaški koritarji. Živimo v časih, ko je treba misliti na vse posledice in ovire. Torej je nesmiselno misliti, da bi jednota investirala za tako podjetje iz zgoraj imenovanih razlogov.

Če hočemo mi Slovenci v resnici ustanoviti te vrste podjetje, se moramo sami organizirati po raznih krajih, in to je mogoče na naših društ. sejah. Tja se najzanesejo debate pod točko "Razno", in če je članstvo priprajljeno sodelovati na tem, se najsklepejo izredne federacijske seje SNPJ po raznih okrožjih, in te skupine lahko nekaj ukrenejo na podlagi združene farme in se začet pot, po kateri bo lažje vsaj deloma.

Priporočljivo bi bil tale načrt: vsak član, ki se strinja s tem načrtom, naj bi kupil delnico za \$500. Kakor hitro bi bila vsota \$25,000 skupaj, naj bi se soper sklicala seja federacije in izvolilo odbor, katerega naloga bi bila: gledati za primerno zemljišče. V tem odboru bi morali biti le taki, katerim je znano

farmsko delo, kvaliteta zemljišča, podnebje in poljski pridelki dotičnega okraja. To bo temelj zadružne farme. Kakor hitro imamo nekaj aličnega po naših okrožjih, smo storili velik korak. Potem bomo lahko pocukali matretjino naše vrednosti, če ne danes, pa po konvenciji, katera je pred durmi.

Naši jugoslovanski farmarji naj bi šli na roke temu podjetju s tem, da bi na kratko poročali v Prosveti o cenah zemljišč in o raznih problemih, v kolikor jim je faktično znano v njih okolici. Lahko se dobijo razne informacije na posameznih državnih farmarskih oddelkih, kakor tudi v dnevnih, kjer dnevno oglašajo farme na javni dražbi. Ravno tukaj v centralnem Illinoisu kjer se trdi, da imajo najboljša zemljišča v Uniji in je največ tlakovanih cest za izvoz poljskih pridelkov in je primerna klima za naše ljudi. Se razume, da te vrste obdelana zemljišča še niso za farmo. Kot je meni znano, stanejo od \$25 do \$100 ak.

Da pa ne bomo le prazne slame mltili, začnimo delati skupno pri društvi in federacijah in priobčimo skupne zaključke v Prosveti. Le pod temi pogoji je upati v splošni uspeh. Posamezniki pisati za ali proti, vzamemo pogum še tistim, kateri imajo resno željo o tej stvari. Torej ha delo! Treba je primerno finančne podpore, edinstva in sklopi. Kakor hitro si podvržemo, bodo vse ovire premagane.

J. Homez, član društva 335.

K 9. rednemu zboru JSZ

Milwaukee, Wis. — Obširne priprave so v teku za devetredni zbor JSZ. Večja skupina kodrugov in sodruginj klubov št. 37 in 108, ki so razdeljeni v razne odseke, deluje neumorno na podlagi določenih načrtov, da tako pripravijo vse potrebno za ta veliki dogodek.

Veliki dogodek — v polnem pomenu besede, ker to bo drugi, najvažnejši zbor JSZ v Milwaukee in to po drugi, veliki zmagi v tem mestu.

Kako silno se razlikujejo razmere, politične in gospodarske od onih leta 1912, ko se je vršil v našem mestu drugi redni zbor JSZ. Takrat je bilo ameriško delavstvo še ponosno, "da je najbolje plačano delavstvo na svetu," da ima najvišji življenjski standard in je imelo v svoji arelini še delavsko aristokracijo, kateri so bila politična vprašanja deveta briga. Vsega tega ni več danes.

V teh viharjih desetletjih se je razvil svetovni kapitalizem do vrhunca svoje moči in obenem doigrav svojo ulogo kot vladar sveta. V teh letih se je zrušila v prah stoletna sila Hababurzanov, Romanovov, Hohenzollernov, Burbonov in sultanov ter dvignila iz razvalin sto-

tega tiranstva mogočna sovjetska republika in socialistična ideja je nastopila svoj zmagovalni pohod proti popolni zmagi.

Vsi ti veliki dogodki so predramili svetovni proletarijat iz letargije, v katero je bil vržen v viharjih dneh svetovne vojne ter povojnih zmed in nesporazumov. Sicer, vlada v vrstah svetovnega proletariata še vedno nesolidarnost in zmeda, vendar pa se pojmi čistijo čedalje bolj, ker končno se vsi deli te mednarodne armade borijo za isti skupni cilj, dasi hitijo proti temu cilju po različnih potih.

In medtem, ko koraka svetovni proletarijat proti končni zmagi, ko hiti naprej, proti luči in svobodi, s čedalje večjo silo in večjim navdušenjem, razpada na drugi strani moč tiranstva, moč stoletnega vladanja sveta: kapitalizma, kateri je doigrav svojo ulogo kot temelj družabnega dela.

V teh velikih dneh, ko je razpadanje obstoječega sistema povzročilo splošno svetovno krizo, ko leži po kapitalizmu zavožen gospodarski sistem v razvalinah, ko so milijoni, ki so tavali še pred nedavnim časom v zmotah, začeli iskati potov k rešitvi, v teh velikih časih se bo vršil ta deveti redni zbor naše zveze in to v mestu, kjer je imelo svoj začetek ameriško socialistično gibanje.

Zaradi tega torej bo ta zbor najvažnejši v zgodovini jugoslovanskega socialističnega gibanja v Ameriki, bo moral rešiti velike naloge in začrtati nova pota za bodoče delovanje, delovanje, katero nam nalaga velike dolžnosti in težke probleme.

Deveti redni zbor JSZ bo pomembil novo razdobje v zgodovini te organizacije, katera bo igrala v bodočnosti vodilno vlogo med našim narodom v Ameriki. — Spartak.

"Bledova" prireditve

Parkhill, Pa. — Slovensko pevsko društvo "Bled" iz Conemaugha nam je zopet nudilo par prijetnega užitka. Koncertni prireditev se je vršila v prostornem in lepem avditoriju franklinake visoke šole. To je brezdvoma pripomoglo k zares priznanju vrednemu zadržanju občinstva, kajti četudi je bila avdijenca ena največjih kar sem jih še kdaj videla na naših prireditvah v tem okrožju, je vladal v dvorani skoz in skoz lep red in mir. S tega vidika je bila to zares kulturna priredba — Bledčani so za enkrat hote ali nehoti preizkušili, če je mogoče zbuditi zanimanje za kulturne priredbe, brez običajne zabave po prireditvi. In izgledalo je, da gre tudi brez bare.

Koncertni program prireditve je bil dokaj pester in zanimiv in je obsegal v vsem trinajst točk, vključivši spevoigro "Prvi april," ki je bila dobro predvajana, a po mnenju mnogih ni dosegla ljubečnosti in tehnične dovršenosti lanske leto podanih oparet "Rožmarina" in "Snuba-

čev." Igralci-pevci in pevke pa so kljub temu pokazali, da so se v enem letu precej izvežbali in izboljšali v nastopih. Baritonist Brezovec se je otresele oderake aramejskosti in je bil skoro preveč korajžen — malo mijejšje naglasen bil bi bilo učinkovitejši, drugače pa je John Izborna pevaka in igralaka moč. Vsi ostali stari Bledčani so se potrudili izvesti svoje vloge kar najboljši mogoče. Samec nas je zabaval, kot je že njegova navada, s svojim pristnim primerakim humorjem in govorico. On je najbrž eden najzvestejših pevcev pri Bledu — poje že menda čez petindvajset let in še ne miali odnehati. Mrs. Kukovitz je bila to pot na odru doma in je izvršila svojo vlogo zelo dobro, tako v petju kot v govorjenih delih svoje vloge. Louis Romanek je poznani kot izvrsten basist, dober igravec in nas tudi zdaj ni presenetil; bil je tipičen kmečki ženin. Mrs. Mrak ni v igri nastopila v pevski vlogi, kar je škoda, ker poseduje močan in čist alt, a svojo vlogo je vzlic temu častno rešila.

Poleg že omenjenih smo opazili v igri tudi dve novi moči. Ivan Pajk (v vlogi župana) in Mary Ule (v vlogi male Lipovčeve hčerke). Oba sta bila v svojih nastopih na mestu. I. Pajk se je izkazal nenavadno do brega igralca, vse njegove kretnje so bile nepriljene, posebno v govorjenih delih njegove dolge vloge. Mala Mary pa je prav prijetno vplivala s svojim ljubim dekliškim glasom in docela nepriljenim nastopom. Bled si jo lahko izuri za zelo dobro pevko in igralko. — Nastopi zbora v igri so bili dobri, a opaziti je bilo pomanjkanje tehničnega ujemanja med petimi in govorjenimi nastopi. To velja za vse pevske točke v spevoigri. Torej nekoliko več preciznosti in urjenja v tehniki nastopanja, pa bo uspeh prihodnje podobne predstave še boljši. Obenem je seveda potrebno poudariti tudi dejstvo, da je včasih pomanjkljiva tehnika v igri kriva tehničnih pomanjkljivosti na odru.

V ostalem je bil program približno tak kot na vseh koncertih. Zbor Bled je zapeval štiri pesmi, izmed katerih je bila najboljše zapeta "Ne zveni mi," pa tudi "The Old Refrain" in "Platinariga" sta bili dobro izvajani. Mešan kvartet je bil povoljen in prav tako nastopi solistov — Pajkov, Romanškov in Brezovec. Nekaj očarljivega je bil duet "Kaj ne bila bi vesela," v katerem sta nastopili Lina Mrak in Anna Potokar. Alt bi bil lahko za spoznanje glasnejši, vendar je bila pesem v celoti izredno dobro podana. Tudi "Popular Songs," katere so predvajale Anna in Pauline Potokar, so občinstvo močno zadovoljile. Sploh poseduje Anna Potokar izredno ljubeč sopran, ki pa pride do prave veljave le v slovenski pesmi — ko poje slovensko pesem, žgoli kot slavček. Ona si je v enem samem letu svoj glas znatno izboljšala in njen nastop je prikupen. Obe sestri pojeta čestno na lokalni radio postaji.

In nastop ženskega zbora Bled? Bledčanke zapoje same skoro bolje nego z moškimi pevci. Toda pesem, ki so jo pele to pot ni bila dovolj živa, da bi napravila poseben efekt. Drugič naj si izberejo kaj bolj živahnega. — To je kratka, površna ocena Bledovega letošnjega koncerta. V splošnem so Bledčani občinstvo zadovoljili in si brez dvoma zagotovili zopetni obilen poset ob enaki priliki v bodočnosti. Med občinstvom je bilo tudi precej drugorodcev, ki so z nami vred uživali in odobrvali dobro prednašano lepoto naše pesmi.

Bledu in posebno še mladini, ki se tam udejstvuje, je bil obilen poset in splošno zadovoljstvo brez dvoma v spodbudo in upamo, da nam bo Bled v bodočnosti nudil še več aličnih popoldnevov kakor je bil nedeljski popoldan 15. maja letos.

A. F. K.

Lokalne volitve

Ruhl, Minn. — V 7. distriktu kandidira za okrajnega komisarja John W. Pasich, bivši župan, ki je bil že v šolskem odboru, občinski blaginjak in potem zapisknik. Kot tak se počuti dovolj zmogeln, da bo vestno upravljal urad, ako bo izvoljen. Sedanje šole je dovršil tukaj. — Poročevalec.

Frank Novak:

Prodajanje bondov in tuje-zemska posojila

Ko so bondi v določeni vsoti prodani, napravi banka v New Yorku za dotično državo popolni, zaključni račun, določi koliko znanajo posebni stroški za zagotovitev posojila, kar imenuje z lepim imenom "carrying charges" in obenem naznani dotični vladi, da je na njeno ime v tej banki sedaj vložena vsota mogoče 86 ali 87 milijonov dolarjev, medtem ko je vlada v resnici dolžna 100 milijonov dolarjev poleg določenih obresti.

Dotična vlada ima sedaj to vsoto na razpolago in kupi potem, kar želi kupiti: municijo, živila ali stroje. Družbi, katera prodaja vladi potrebščine, pošlje banka, katera ima denar vloženo, zahtevano vsoto za kupljeno blago. Lahko se zgodi, da kupi dotična vlada del svojih potrebščin v Franciji, Angliji ali v kateri drugi državi; banka igra v vsakem slučaju vlogo izplačnika. V gotovih slučajih prejme vlada tudi del te vsote v nekovanem zlatu.

Iz tega se torej razvidi, da v slučaju bankrota ali gospodarskega propadanja zadolžene države, ko vrednost teh bondov pade ali popolnoma izgine, ne zgrubijo velebankirji denarja, temveč lahkoverno ljudstvo, ki je kupilo bonde.

Pred nekaj tedni so vzbujale preiskave v zveznem senatu glede zločinskih spekulacij na borzi v New Yorku veliko senzacijo. Dognalo se je zopet, da je tisoče oseb izgubilo vsa svoja premoženja, da so velebanditi na borzi te številne žrtve enostavno prevarili in oropali vseh prihrankov in to s spretnim zločinskim manevriranjem pri prodaji bondov in drugih vrednostnih papirjev.

Kako se te goljufije vršijo, nam pojasnjuje profesor na University of Wisconsin, znani socialist Meyer. Prof. Meyer je bil avtor časnikiški poročevalce pri starem milwaukeeškem časopisu Free Press, kasneje pa pri velikih časopisih v New Yorku. On pojasnjuje zločinske manipulacije velebanditov na newyorkski borzi na sledeči način:

Kot časnikiški poročevalec v New Yorku sem imel med poročevalci prijatelje, kateri so bili dodeljeni finančnemu oddelku lista. Ti gentlemani so imeli navadno velike vsote na razpolago in v privatnih pogovorih so priznali, kako so prišli do tega denarja. Nekateri izmed njih so bili na takozvani "sub-rosa" plačilni listi te ali one brokerske trdve, to je denarnih spekulacij, ki so izvrševali svoj roparski posel pod to ali ono firmo.

Vzamimo primero, da je bila ta ali ona tvrdka zainteresirana pri prodaji XYZ delnic in je seveda želela, da bi se vrednost teh delnic dvignila umetno. V ta namen so plačali poročevalcu posebno vsoto denarja, nakar je izšel drugi dan v časopisu slavošpev o veliki vrednosti teh delnic in o velikih prilikah za masne zasluzke za one, ki si bodo te delnice zagotovili v pravem času; v vsakem slučaju so bile seveda omenjene tudi posebne dividende, ki čakajo srečne lastnike delnic. Tako spretno in popolnoma v hladni trgovski obliki pisan članek je izšel na običajni finančni strani dotičnega časopisa in posledica je bila, da so osli ali na led.

Toda poročevalec je imel obenem nalogo, da zasleduje manipulacije direktorjev dotične družbe. Nekdaj dne pronajde, da dotične delnice ne samo, da ne bodo prinesle posebnih dividend, temveč so bile celo običajne dividende izbrisane. Komaj je to našel, odhiti na najbližnjo telefonsko postajo in obvesti tvrdko, ki je držala te delnice, o položaju, kar je pomnilo, da so vsi tisti, kateri so spadali k krogu veleroparjev, hitro vrgli svoje delnice na trg, jih prodali za primerno ceno svojim žrtvam, katere nazivajo "lambs", nakar je bilo priobčeno, kar se je zgodilo na seji direktorja dotične družbe. Tako so tisoči, ki so kupili dotične delnice za višjo ceno, izgubili tisočaki. V mnogih slučajih velika premoženja. Ko je bil polom delnic izvršen na trgu, je imela policija delo, da je lovila mrtva trupla samomorilcev iz vode.

To je ena primera, ki pojasnjuje zadostno vse zločinske manipulacije borznih spekulativov in denarnih kraljev v Ameriki, torej onih "velepatriotov", kateri so v prvi vrsti odgovorni za sedanji obupni gospodarski položaj.

(KONEC)

Drobtinice

Požreanost na vrhu, obup na dnu in negotovost v sredi. To je kapitalizem.

Vox populi vox Dei, ljudski glas je božji glas. Morda. Če pa ima ljudstvo osele za voditelje, je ljudski glas oslovski glas. — Oscar Ameringer.

Ignoranca je velika nesreča za ljudstvo, toda ena reč je še bolj nevarna: ignorantni učitelji. — Oscar Ameringer.

Ob zadnji konvenciji Ameriške delavske federacije je papa Green rekel, da ameriški kapitalizem še ni perfekten. Morda bo ob prihodnji konvenciji . . .

Vest se glasi, da so ameriški arheologi, ki raziskujejo biblijske kraje v Palestini, odkopali — babilonski stolp. Upajmo, da kasoma najdejo še tisto zlato lestvo, po kateri so angelčki hodili iz nebes na zemljo . . .

Hearstova cunja piše, da je ljudstvo Amerike odgovorno za umor Lindberghovega otroka. Tisto "ljudstvo", ki zagovarja in podpira današnji socialni sistem individualnega grabštva, naj si le pripiše krivdo!

Gaston H. Means, bivši šefin Justičnega departmanta, ki je zdaj obtožen, da je izvalil iz neke bogatinske v Washingtonu \$100,000 pod prevaro, da on poišče Lindberghovega otroka.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 30. aprila 1932.

Mater umoril in poskušal samomor. — Dne 1. marca je 27-letni posestnik in lesni trgovec Anton Mlakar v Spodnjih Lažah v okraju Konjice zabodel svojo mater Ivano Mlakarjevo, ki je umrla za poškodbami, ter nato še sebi porinil nož v prsi. Posestnik Mlakar je pred leti prejel od svojega očeta posestvo. Kmalu nato je oče umrl, mladi Mlakar se je pa oženil. Med materjo in snaho je prišlo do sovraštva in ker se je sin potegnil za svojo ženo, je nastala mržnja tudi med materjo in sinom. V sovraštvu je šla mati tako daleč, da je tožila svojega sina za zastolati prevzitek in govorila, da dela to le zato, da upropasti sila. Na razpravi v Konjicah je prišlo do hudega prepira med materjo in sinom. Sin je po razpravi šel nekam pit, ko pa se je zvečer vrnil domov, ga je čakalo doma materino pismo. Sina je pismo tako razjezilo, da je vzel kuhinjski nož ter pohitel do milina, v katerem je stanovala mati. Zabodel je mater, da je izkrevnela, nato pa je še sebi porinil nož v prsi. Sin je okrevatel stal te dni pred celjaskimi sodniki, ki so ga kaznovali s petletno težko ječo.

Najdenih izgubljenih 100 dolarjev. — V vas Selo se je leta 1924 vrnil posestnik Jože Dragan iz Amerike, kamor je šel delat, da bi si zaslužil vsaj toliko, da bi bolje uredil svoje posestvo. Vas Selo leži blizu St. Petra pri Novem mestu. Pa je šel takrat Dragan po nekkih opravkih v Novo mesto ter na poti nazaj izgubil 100 dolarjev in svoj se veljavni potni list v Ameriko. Oznanjalo so izgubo po vseh farah, nihče se ni javil, 100 dolarjev je bilo izgubljenih. Šele zdaj, po osmih letih je prišla stvar na dan. Našla sta se najditelja. Bila sta to dva posestnika, ki sta dolarje našla, jih v Zagrebu zamenjala ter si bratstvo razdelila in varovala tisočake. Vosta ni tako velika, a za posestnika v sedanjih časih precejšnja opora. Te dni pa se je eden od obeh najditeljev sprl s svojim bratom, ta pa je iz masčevanja izdal vso stvar in tako je Dragan dobil svojih pet tisočakov nazaj.

Novorojenček s 26 prsti. — V Spodnji Slivnici pri Grosupljem se je te dni rodil nekemu delavcu otrok, ki ima skupaj 26 prstov. Na vsaki nogi ima sedem prstov, na rokah pa po šest. Na nogah je vseh 14 prstov dobro razvitih in jih bodo kar težko izbirali za odrezanje, na roki pa sta oba prsta, ki sta za nareček, slabo razvita. Zanimivo je, da ima istih staršev prvi otrok tudi po šest prstov na vsaki nogi.

Bukev ga je zmečkala. — V Predolah pri Grosupljem je 60-letni posestnik Janž Ahčin podiral buke v svojem gozdu. Pa se je podsekana bukev zvrnila nanj, mu zlomila levo nogo, izpahnila desno roko ter zadela na glavi težke rane. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je zaradi hudih poškodb na glavi nevarno.

Požari, požari...

V Starem apnu pri Turjaku je ogenj izbruhnil v gospodarskem poslopiju posestnika Jožeta Petriča. Pogorela mu je vsa domačija: gospodarsko poslopje, skedenj, hlevi, hiša in kozolec. Zgorelo je tudi troje goved, dva prašiča in 16 kokoši. K sreči je sosedu kmalu opazila ogenj ter prebudila Petričeve, da so si rešili vsaj življenja iz gorečega poslopja. Sumijo, da je nekdo zažgal.

V litjski okolici so imeli v četrtek 23. t. m. dva požara. Najprej je zagorela v hlevu posestnika Kocita v Konju. Hlev in stinjak sta pogorela, nekaj živine so rešili, zgorela pa je posestnikova ena telica in nekaj kokoši. Ob istem času je gorel tudi hlev posestnika Franceta Batina. Hlev je pogorel skoro do tal. Živino pa so vso rešili. Za omejitve požara je poskrbel gasilna brigada iz Hotiča.

Se en požar je treba zabeležiti. V Zgornjem Kašlju pri Ljubljani je zagorela 23. t. m. ponoči hiša posestnika Antona Kočarja. Hiše je pogorela do tal in je

Ne v Ameriko! — Jugoslovanski dnevni tisk priobčuje tole notico: Naši konzulati v USA poročajo, da bi bilo najbolje izseljevanje v te dežele začasno ukiniti. Naša kvota je sicer zelo majhna, vendar tudi maloštevilni izseljenci iz naše kraljevine ne dobe dela. Mnogo jih je bilo zaradi pomanjkanja sredstev in zaslužka že deportiranih. Tudi povratniki, čeprav že morda naturalizirani Američani, ki se po daljšem ali krajšem bivanju v domovini spet vrnejo v Ameriko, ne morejo dobiti tam dela. Izseljenski delegat v New Yorku svetuje staršem, naj nikar ne potujejo k svojim otrokom v Ameriko, ker tam nimajo nobene oskrbe ne obstanka, ampak povečajo samo število lačnih in bednih.

Oba obstreljena. — Poročali smo o tem, da je sedlar Alojzij Brečeljnik streljal v gospo Delakordovo, voditeljico sedlarske trgovine, ter jo trikrat zadell, narkar je Brečeljnik streljal še vase ter se večkrat ustrelil v prsi. Oba so prepeljali v bolnišnico, kjer je stanje Delakordove precej dobro in bo najbrž okrevala, težje pa je stanje sedlarja Brečeljnika, ki še vedno niha med življenjem in smrtjo.

Pred spomenikom. — V Kranju je nekdo pred spomenikom kralja Petra Osvoboditelja izruval skoro vse mladike, ki so baa začele zeleneti.

Razumljivo. — Policijske uprave in okrajna glavarstva v državi so seveda spet prepovedale vsakršne proslave 1. maja, delavskega praznika. V interesu javnega mira in reda so prepovedane vse manifestacije, budnice, sprejdi, shodi, zabave in koncerti. Dovoljene pa so zabavne, zborovanja in sprejdi. Sokolov in drugih patriotskih društev.

Očima sta pretepli. — Ko je posestnik Janez Arnuš v Oblaku pri Ptuj legel spat, sta ga začeli pastorki Terezija in Ivanka Zelenkovi psovati in zmerjati. Prošlo je do dejanskega spopada; pastorki sta planili s koli na očima ter mu prizadejali več poškodb na glavi.

S tramvajem ne bo nič. — Po lanskim dograditvi proge na Vič in v St. Vid so imeli v načrtu zgradnjo tramvajske krožne proge, ki naj bi vezala Sentpeter s kolodvorom, kakor tudi zgradnjo drugih novih, zelo potrebnih prog. A zaradi gospodarske krize ne bo s tramvajem letos nič. Denarja ni in še dobro, če ga bo imela država za plače svojim nastavljenim, ki morajo že tako in tako pogosto potrpeti več dni na plačo, češ, da se je pošiljatev denarja zakasnila.

Odnesele krog 26.000 Din. — Pred tednom dni je nekdo vlomil v stanovanje posestnika Jožeta Arnejčiča v Skorišnjaku v Halozah. Posestnik je imel v nekem kovčku spravljene nad 26.000 Din gotovine, ki jo je vlomilec odnesel. Posestnik je torej svoj denar, ki ga je varoval doma, ker si ga ni upal izročiti hranilnici, izgubil.

Umrli so: V Ljubljani 93-letni Franc Verbič, nekdanji trgovec v Borovnici, v Ljubljani Jožepina Mlekuseva, posestnikova vdova, v celjski bolnici 32-letni oficir Drago Normali, istotam 67-letna Franciška Vebrova iz Levca pri Celju, v Zavodni 24-letni Friderik Kocjan.

Nova knjiga Louisa Adamiča

Avtobiografsko delo "Smeh v džungli." — Ameriške ocene smatrajo knjigo za najboljšo delo o imigrantih v USA. — Adamič v "stari kontrli."

Leta 1913: Nekje na tedanjem Kranjskem so izdale oblasti potni list 14-letnemu fantu. Ime in priimek: Alojzij Adamič, doma iz vasi Blato pri Grosuplju, rojen 1899, potuje v Združene države Sev. Amerike, izobrazba: ljudska šola in dva razreda ljubljanske gimnazije.

V Ameriki je delal tu in tam, ko pa je prišla vojna, je stopil v ameriško armado, bil na francoski fronti, eno leto po vojni stopil iz armade ter "trepal" za delom. Pri tem je prepotoval skoro vse USA, nakar se je ustavil v Kaliforniji. Z objavo svojega angleškega preвода Cankarjeve novele "Bebec Martin" je dobil zveze z ameriški revijami, kjer je poslej objavljati prevode, pa tudi originalne članke, eseje in novele o svojih srečanjih z ljudmi ameriškega dna in njihovimi usodami. V knjigi je izdal svoj prevod Cankarjevega "Hlapca Jerneja", v brošuri studio o ameriškem pesniku Robinsonu Jeffersu.

Leta 1931: V New Yorku je izšlo prvo veliko Adamičovo delo "Dinamit," zgodovina ameriških nasilnih bojev obeh razredov. Upton Sinclair mu je čestital: "Ohranjavati ste težko anov večde in s poznavanjem stvari." Knjigo so nad vse dobro ocenili Sinclair Lewis, Mary Austin, W. A. White in drugi, ki smatrajo "Dinamit" za najboljšo knjigo o tej snovi, kar jih je v tej generaciji prišlo iz ameriških tiskarn. Prevajajo jo v več jezikov. (Zagrebška Bina je obetala hrvaški prevod.) Kritiki O'Brien je sprejel Adamičovo novelo "Uganka" v zbirko najboljših ameriških novel za 1931. (Novela je izšla v prevodu Olge Škerlove v letošnjem Ljubljanskem zvonu.)

Leta 1932: Adamič je prejel za svoje literarno delo Guggenheimovo nagrado. Meseca marca pa je izšla v založbi Harper & Brothers (New York-London) nova Adamičeva knjiga "Smeh v džungli" (Laughing in the Jungle).

Knjiga je nekakšna avtobiografija. Adamič je zbral in izpolnil razne svoje novele o ameriških prieljenih in članke ter jih z novimi poglavji združil v celoto, ki ji je dal naslov "Smeh v džungli." Prva poglavja govorijo o Adamičevi mladosti v starem kraju, o popotovanju v Ameriko in prvih letih življenja v ameriški "džungli." V ostalih poglavjih pa opisuje življenje raznih imigrantov v Ameriki in njih križeva pota, predvsem treh naših rojakov: Petra Moka, socialista, ki se začel v grocerijski pristan, pustolovca in gangsterja Steva Radina in Lenarta Podgornika, anjača iz Kalifornije, zdaj "živga mrtveca" v Mehiki, kamor je pobegnil. Okrog teh glavnih oseb pa je napisal Adamič polno manjših poročil o tragični življenja slovenskih imigrantov, o življenju v ameriški armadi in industrijskih centrih. (Skratka: Adamič

Ruske kmetice telovadijo. Revolucija je popolnoma preorala življenje na kmetih v Rusiji.

se je razgledal po veliki ameriški goščavi in ko je videl vse te in druge tipe in simbole milijonov, ki se tu koljejo kakor zveri za obstanek in osebne ambicije, se je zakrohotal in nastavlil svojo kamero. . . On ni prišel sem, da se vplete v to življenje, da se pridruži tej ali oni skupini in da bo eden nas—on je prišel, da nas opazuje in slika. On je menčenovec, pristaš H. L. Menckena, ki je največji cinik v Ameriki in nekaj intelektualni anarhist, kateri se poteguje za najvišjo osebnost svobodo in vse drugo mu je dogma in oprelija. Ne rečem, da je Adamič popoln menčenovec. Njegova miselnost se morda upira Menckenovi brutalni brezobzirnosti, ampak na njegov način Adamič "odkriva" Ameriko in zaključuje, da njega Amerika "še ni pogreznila kot je druge, ki so hoteli spremeniti džunglo v idiličen kraj, ker se ji ni pustili; on je ostal pameten in zdrav" . . . (Glavni urednik čisto slovenske "Prosvete", Ivan Molek.)

Vse ocene v ameriškem tisku hvalijo knjigo kot najboljšo delo o imigrantih v USA.

Evelyn Scott: "Smeh v džungli je življenjsko zanimiva, pomembna knjiga: najbolj razumno poročilo o doživljajih imigrantov, kar smo jih kdaj imeli . . . oirovih dejstvih s dvakrat realističnimi podatki po človeku, ki instinktivno kaže rezervirano umetnika, po človeku, čigar filozofiranje o družbi je previdno ne iz boječnosti, marveč zato, ker ga nekaj—mogoče lastnost njegove kmetake dediščine—učni, naj ima noge solidno postavljene na zemljo."—Sinclair Lewis: "Adamič je važen."—James Stevens: "Velika knjiga . . . glasa in barve življenja s dna Amerike."—V dnevniku "New York Herald Tribune" je napisal obsežno oceno kritik Benjamin Stolberg, ki pravi, da je Adamič znova odkril Ameriko. "Opogumil se je in dvignil nad suho historiografijo. Doživljal je in napisal veliko povest. Ta knjiga še jamreje razodeva njegov talent. Ni več samo avtobiograf, spet je v prvi vrsti pripovednik. In kot pripovednik je dosegel višek. . . O svojem lastnem življenju nam podaja Adamič le 43 strani o otroških letih na Kranjskem. Skulpture njegovih kmetičkih staršev so nepozabne. Njegova mati spominja na staro mater Gorkega. . . Amerika je Adamiču džungla, prostrana, bogata, rodovitna, usodna, toda magnetično fasciniirajoča. Naša dolžnost je, "razumeti" to džunglo ter jo preurediti za boljše usodo človeške faune. Edini način, a katerim lahko obvladaš to džunglo in preleš strah, ki paralizira raziskovanje, je ta, da se "krohotamo".

Adamičeva nova knjiga je doživela še večji uspeh kot "Dinamit." Navedli smo odlomke ameriških ocen v informativno, o knjigi sami pa bodo poročale tudi naše literarne revije.

Ob tej priložnosti lahko tudi povemo, da bo izšla v Slovenskih poteh, ki jih izdaja Tiskovna družba in ureja Jos Kozak, zbirka Adamičevih esejev o ameriškem delavskem življenju. Avtor je rokopiis že uredil in poslal ter se že prevaža. Adamič je spoznal to življenje prav od blizu in zadel s svojimi članki in esejji v živce—pravi ameriška

kritika. Zato utegne biti ta knjiga prvo slovensko dobro delo o sedanji Ameriki.

Po 19-letni odsotnosti obišče Adamič te dni apst Ljubljano in svoj rojstni kraj. Pomudil se bo delj časa v "stari kontrli," kamor utegne prinesiti s seboj svojo brezobzirno, a pravično kamero. Mi ga najlepše pozdravljamo!

M. K.—Zič.

Opomba uredništva: Cornji članek je priobčilo ljubljansko "Jutro" (7. maja) ob priliki izdane nove Adamičeve knjige in Adamičevega prihoda v Slovenijo. Adamič je 29. aprila odpotoval iz New Yorka ter je dospel preko Trata krog 14. maja v Slovenijo, kjer ostane več mesecev; potem bo obiskal tudi druge države Evrope. Skupno namerava ostati leto dni v Evropi. Tam namerava končati tudi novo večje delo.

Malo odgovora nasprotnikom Rio Grande Valley

Chicago, Ill. — V prejšnjih dveh dopisih sem priporočal ustanovitve kolonije v Rio Grande Valley, Texas. Do tega me ni so vodil prav noben sebični interes in sem dobro vse proučil, predno sem se odločil za ta korak, ker sem računal na to, da bom imel opraviti z nasprotniki. Na drugi strani pa sem čutil dolžnost, pokazati članstvu pot, po kateri mu bo mogoče priti zopet do kruha.

Res so se oglašali nasprotniki, kateri so povedali svoje ne s argumenti, ki bi bili podprti s dokazi, pač pa je vse sponelo le na sumnji, češ: tukaj se zopet hoče nekdo okoristiti na račun sedanjih situacije. Ako bi bilo res, potem bi bil podpisani zadnji, ki bi podprl to gibanje.

Br. Korbar je povedal svojo zgodbo. Bil je v Rio Grande Valley, poskušal je srečo tam in bil je razočaran. On pravi, da se prideklov ne da opraviti v denar. Informiran sem bil, da je br. Korbar res bil pred 13 leti v Valley. Takrat se je tam komaj pričelo razvijati in mogoče res ni bilo toliko trga za prideleke kakor ga je danes. Ko sem se zadnjič mudil tam, sem govoril s farmerji, ki so tam naseljeni od 10 do 15 let ter so pripovedovali: da začetek ni bil rožnat. Imeli so razne potežkoče. Parkrat jim je voda vse poplavlila. Odkar pa so napravili nasipe, se to več ne dogaja. Pripomnil pa je vsak, da je popolnoma zadovoljen, čeprav so plačali zemljo po pretirano visoki ceni. Večina je plačala takrat za zemljo od \$200 do \$800 za akre. Začeli so z majhnim kapitalom. Dva so se vzdržali, so vendar morali dobiti precej denarja za prideleke, kajti večina jih je, ki imajo sedaj več zemlje kot v začetku in vso plačano.

Br. Siemec je napisal dva dopisa, v katerih je povedal svoje misli in se je izrazil, da je zemlja s trgačjsko napravo \$100 za akre predraga, ako ni izčiščena. On prav dobro ve, koliko truda stane, predno se izčisti akre zemlje. Družba, ki lastuje jo zemljo, pa je mnenja, da je zemlja nanovo izčiščena toliko več vredna in je določila enako ceno za vsa zemljo. Omenim naj, da je malo več kot polovica zemlje izčiščena, tako da si vsak lahko izbira. S svojo geografsko studio in pogodbi podnebja, ker se zelo redko pripeti, da pade

slana. Zato so glavni prideleki baš v zimskem času, ko so cene zelenjavi najvišje.

Urednik "Prosvete" je napisal dva članka, v katerih je priporočal previdnost. Opozoril je čitatelje na napake, ki se se delajo pri organiziranju slovenskih kolonij v Ameriki in priporočal, naj se učimo iz zgodovine, kar je čisto pravilno. Samo dvomim, da je urednik napisal zelo premišljeno, kajti, kar je zapisal, bo mogoče imelo večje posledice kot pa je on mislil. Saj je članek (Nazaj k zemlji!) pisan tako prozorno, da lahko vsak čitatelj ugane, da je bil napisan s namenom, diskreditirati začetno akcijo.

V prejšnjih dopisih sem omenil, kaj me je privedlo do te akcije in uredniku je lahko znano, da sem že zadnja tri leta delal na tem. Ponudila se mi je sedaj ugodna prilika, ker so v tej krizi primorane zemljiške družbe vreti semljo na trg. Zvedel sem, da neka družba lastuje 1000 akrov semlje, na kateri ima Phoenix Mutual Life Insurance Co. \$42.000 posojila, katerega šeli izplačati. Po daljšem posredovanju se mi je posrežilo napraviti pogodbo z zemljiško družbo, katere je pripravljena prodati zemljo po \$50 akre, samo da se reši dolga in prihrani nepotrebne stroške. Da je cena zemlji določena višje kot pa je dolg na nji, je varok, ker bo nekaj semlje ostalo neprodane radi nizke lege. Zato insurance kompanija ni pristala na izbrisanje dolga drugače, kot da se ji plača \$50 za akre. Zemlje se ne prodaja manjših parcel kot 10 akrov posamezniku in plača se Harris Trust and Savings banki v Chicagu, katere je trustee. Banka ne bo izplačala tega denarja, dokler ne prejme za vsakega kupeca lastniške pravice za kupljeno zemljo (Title Guaranty Policy), tako da bo popolnoma zavarovan vsak kupec pred prevaro.

Pripomnil naj, da je nekaj te zemlje najboljše, kar se jo more dobiti v Rio Grande Valley. In ako bi bil moj namen, da se okoristim na račun kupecev, bi bil zadovoljen, da se cena zemlji določi \$150 za akre, kar je družba v začetku zahtevala. Sedaj, ker je cena zemlja določena tako nizko, jaz s mirno vestjo ter brez vsake bojazni priporočam vsakemu, ki ga veseli farma v Rio Grande Valley, naj se posluži te prilike. Svetujem pa, da gre vsak pogledat ter si sam izbere zemljo tam, kjer se mu najbolj dopade.

Priporočljivo je, da se tisti, ki nimajo svojih avtomobilov, poslužijo prilike, ki se jim nudi za praznik kinčanja grobov. Takrat bo stala vožnja iz Chicaga in nazaj \$38. Priporočal bi uredništvu "Prosvete", da pošlje enega izmed urednikov, kateri lahko preišče vse, pa sem prepričan, da bo to razčistilo pojme in odpravilo razna sumničnja. — Frank Almsch.

(Advertisement.)

Obsojen, da mora hoditi tri leta v cerkev!

Columbus, O.—Charles Lagz, star 28 let, ki je bil obtožen, da je tepel svojo ženo, je bil zadnji petek obsojen, da mora obiskati cerkev vsako nedeljo skozi tri leta. Sodnik je rekel, da Lagz lahko gre v cerkev, katero si sam izbere.

Prizor iz Holandije.

—Federated Pictures.

Ivan Jontez:

POTRES

Iz kronike velike krize

"Poroka!" Zidar se je hrupno zasmejal. "Kdo ti je pa to natvezil na ušesa, Jack? Ne rečem, Anica je res da je skoro godna za moštvo, ampak dozaj se ni še oglasil ženin pri nas, fanta pa tudi ne misli na ženitev. Tako jima je lepše, brez skrbi živita kot dva ptička."

Koren se je (navidez) začudil: "Praviš, da ne veš, da se Grebenčev Jože ženi pri tvoji puncici Anici? Hm, ne vem, ali bi ti verjel? Mogoče se samo pretvarjaš... Kaj bi ne vedel, saj že vrabel po strehah čivkajo, da se imata Jože in Anica rada in da sta pogostoma skupaj..."

Zidaru je postalo zelo neprijetno v prsih. "Nič ne vem o tem in tudi ne verjamem. Anica bi mi bila gotovo omenila, če bi bilo res..."

"Saj pravim, taki so otroci dandanes!" je vzdihnil Koren, toda v oči se mu je motno zasvetila skodaželjnost. "Po svoji glavi vse delajo in staršem prav nič ne zaupajo. Ej, nas so bili drugače vzgajali; ničesar se nismo upali prikriti pred starši. Kar vesel sem, ker nimam deklet. S fanti je manj težavno, dekleta pa ti brž kdo spridi. Nu, pa lahko noč, John! Moram tja k Majcenu, se imava nekaj zgovoriti."

V Zidaru je kipele. Že je bil pozablil, da neke živi neki Jože Grebenč, ki ga je bil nekoč kruto ubil, ker mu je očital bahavost, zdaj pa nenadoma čuje, da je omrežil njegovo Anico, njegovo ljubljeno, njo, ki mu je izmed vseh otrok najbolj pri srcu! Anica se pajdaši s tem nadutim mladeničem? Ali je mogoče?

V Zidaru je čezdaje bolj vrolo. Uzaljenemu samoljubu, ki je burkalo njegov žolc, se je pridružila še bahavost, ki je bivala v njem, a je ni hotel poznati in videti.

Zidarujeva Anica, hči premožnega trgovca in lastnika najlepše hiše v svoji okolici, da bi postala nemančeva žena? Nak, to se ne sme zgoditi! Že dejstvo, da je bil Jože zgolj delavec in reven, je zadostovalo Zidaru, da je takoj izpustil odločno odklanjanje vsako misel na možnost take zveze. Že to bi zadostovalo, da bi bahaški Zidar, ki ni maral biti bahaški, nasploh cel razlital s tem, da mu je opanačel bahaštvo, dasi tudi fant takrat ni še slutil, da utegne priti v oči sorodstvo z "mister Zidarjem", se mu je misel, da bi postal ta Jože njegov zet, še bolj upirala.

Nak, Jože že ne bo postal Zidarjev zet! To se ne sme zgoditi. Ne, nikdar! Anica bo dobila moža, ki bo kaj veljal, kakršnega se Zidarjevi hčeri ne bo treba sramovati. Še nocoj jo vzame v roke in si slomek, da ji ne bi izbil iz glave nadutost!

Ko je prišla Anica domov od prijateljice, katero je obiskala, je morala takoj pred očeta.

"Anica, lepe stvari čujem o tebi..." jo je naravnost prijel z besedo. "Sramuj se! Ali sem te zato spravil iz plenice, vzredil in vzgojil, da mi boš na stara leta sramoto delala?"

Anica je zavzeto odstopila.

"Kaj pa ti je, oče? Se ti meša? Kakšno sramoto neki ti delam?"

"Nič ne taj! Se je razhudil Zidar. "Vse vem. In povem ti..."

"Kaj veš?" je posegla vmes hči. "In česa naj ne tajim?"

"Ne pravi se vendar tako nevedne, dekle!" je skoro zarohnel oče. "Mar misliš, da ne vem, da se za moj hrbet sestaja z Grebenčevim fantom? O, vse vem, in vem tudi, da ga boš odaleč lepo v miru pustila, če ne boš želela in hotela slabo sama sebi! Nisem te zato vzgojil, da bi se pajdašila s takimi-le nadutimi nemančiči! To si zapomni! Še enkrat naj slišim, da se shajaš z njim, potem boš že videla, kako bo Zidar znal ukrotiti neposlušno hčer!"

Anica je zdaj vedela, za kaj gre in pri čem je in v oči se ji je zablistal rahel upor.

"Ne vem, čemu se jezis oče. Nič slabega nisem storila. Če imam rada Jožeta — mar je to greh? Pošten fant je, dober in priden — zakaj se torej znašaš nad njim, ki ti nič slabega ne želi?"

"Tako!" Zidar je zaripel v obraz. Hčerina upornost, čeprav rahla in ponižna, ga je razdražila. "Tako daleč si že torej, da ga celo zagovarjaš! Tako zalego sem si zredil na prah! Moja lastna hči se pajdaši z nadutim nemančičem in še zagovarja ga!"

Zidar v svoji jezi ni pazil na svoje besede; sploh je tako čudno zdivjal, da se je hči nehote vprašala, ali je to njen oče, John Zidar, ali ni morda kdo drugi. Toda podatki se ni mislila.

"Kaj more Jože zato, če ni bogat?" se je oglasila ter uprla svoje lepe rjave oči v očeta. "In ali je njegova krivda, če smo pri nas bolj premožni kot so Grebenčevi? Le nikar ne zabavljaj čezenj, oče, ker Jože je dober in priden fant. Kar se pa nas in naše bogatije tiče, pa rečem, da nismo še zaprli za seboj zadnjih vrat..."

Zidar se je zdaj v resnici razjezil.

"Tristo zlojdev! — torej te je že čisto spridil ta cigan! Še malo, in tudi ti ne boš začela obkladati z bahačem, kakor me je nekoč on! Ampak počakaj malo! Povem ti (in Zidarjeva pest je treščila na mizo) in zapomni si, da dokler te bom jaz oblačil in skrbel zato, tako dolgo me boš tudi ubogala! In če jaz nočem, da hodiš z njim, tudi ne boš tega delala! Če ne, bom navil drugačne strune! Razumeš?"

Aničina noga se je rahlo skrenila v kolenu in peta ji je komaj slišno, a odločno treščila ob tla. V oči, vprti naravnost v očeta, je zagorelo in ustnice so se ji zožile v ključovalno šobico. Če bi bil Zidar znal brati odgovor iz teh oči in tega obnašanja, bi bil lahko spoznal, da njegovo nastop ni imel niti najmanjšega uspeha in da se mu hči slej ko prej ne bo podala.

Nekaj trenutkov sta se tako gledala molče, nato se je Anica obrnila ter odšla iz sobe prav tako molče. Njeni koraki pa so bili trdi in glavo je nasa pokonci, kar ji je dalo videz neukrotljive odločnosti.

Zidaru je neprijetno streslo. Ne boš je ukrotil tako zlahka, Zidar, kakor si mislil. Tvoje krvi je in po tebi se je vrgla. In pozabil si, da smo v Ameriki, ne v starem kraju, kjer vzgajajo otroke po patriarhalnih tradicijah z drevovkami in jim v mladosti vbrizgnejo pod kožo in v kri močne injekcije strahu božjega in pokorne poslušnosti! Ej, dokler si jih imel na farmi, si jih še nekako krotil, tukaj v mestu pa so se ti izmuznili a povodev... Zidar, kar priznaj, da si ga polomil nocoj!...

"Ta ameriška mladina! Vse po svoji glavi, nas starih niti za svet ne vprašajo in če kaj rečemo, nas pa zafrknejo, da grdo!" je vzdihnil pri sebi Zidar in težko mu je bilo.

Toda hip pomene se je zopet razjezil ter spustil pest na mizo.

"Ne bo je dobil, pa je ne bo! Moja hči se ne bo močila s takimi revčkom, ki je vrh tega še pridanič! Ne bo se ne!"

Ko se je kak pol ure pozneje pogovarjal s sosedom Markom in je prišel pomemek tudi na bahavost in bahače, je Zidar pripomnil:

"Nak, na baharjenje se pa ne razumem; tudi ne trpim bahačev. Kar imam, imam, toda nikdar mi ne pride na misel, da bi bil zaradi tega prevzetan ter da bi se proti drugim bahal s tem, kar sem dosegal ali pridobil. To ni lepo in možato."

(Dolje prihodnjič.)

Ivan Vuk:

Poročilo o ustanovitvi društva ptic

"Neutralna oseba je. Velikaš. Izrodek plemića in drobiša. Saj razumete, gospa Kanja. Kakor nalaže za gospodnika na skupnem zborovanju... Pregledal sem tisto 'Misel', ki hodi med drobišem. Nevtralna vlačuga je. Zato je potrebna nevtralna oseba, ker, kakor vem, je nevtralnost največji nasprotnik vsaki misli in to dokaj uspešen nasprotnik. Krok je poleg tega še ravno prav civiliziran ter tako uspešno pokaže, koliko je vredna nevtralnost..."

Tu so bile glinene tablice zelo obrabane. Tartmak-Rast se je trudil, a ni mogel razbrati. Videlo se je iz posameznih znakov, da je bilo zborovanje ptic zelo dobro obiskano. Skobel so bili reditelji ter so uspešno vzdrževali mir in red ter mirili razne skupine drobiša, ki so včasih postajale preglasne.

Kanja je vodila zborovanje. Krok je z navdušenimi besedami in s dokazi pomena nevtralnosti v vprašanjih notranjih zadev ptičjega naroda pozival zbrane k slogi in poštrevanju, da bo ptičji narod veljal na zunaj za velikega in mogočnega.

"Razna vprašanja so med nami," je govoril Krok, "ki se ne morejo rešiti, ker so tradicija človeštva. Da so eni majhni, drugi veliki, je kriva narava in zakaj bi se mi vznemirjali radi tega? 'Misel', ki hodi med nami, je nekak prepirljivec, kdove od koga podkupljen, da skali vaš mir in nas razdvoji, da bi tisti skriti sovražnik lažje izrabljil naš ptičji narod. Zato bodite samozavestni in puntarju, Misli, pokažite s svojo nevtralnostjo, da niste pripravljeni poslušati njegova prevratna in škodljiva pripovedovanja. Mi moramo biti složni, da lahko očuvamo pravice, ki jih imamo..."

Tartmak-Rast je odložil tablico.

Ves dan sem tuhtal nad temi klinopisi in razglabljal zabrisane znake. Več nisem mogel razbrati. Vendar kaj posebnega ni izbrisan, ker nadaljnje tablice so zopet jasne, in pišejo:

"...enemu narodu pripadamo in zato moramo biti vsi za enega. Spoštovati moramo navade in pravice, ki jih imamo, zakaj to je bistvenost našega naroda..."

Za hip je govornik obmolnil. Vse ptice so imele svoje kljune uprte vanj in v oči vseh je bilo spoštovanje.

Tam zadaj, pri Senjah, so se deli Vrabci. Eden iz njih je stresel s peruti in rekel:

"Resnično, resnično govorite. Vendar mi, ki nam pravite drobiž, nimamo nobenih pravic in navade, ki jih poznamo in občutimo, nam niso v korist."

Senice in drugi iz drobiša so zamahali s peruti in začivkali: "Resnično so besede Vrabca. Nimamo pravic, samo dolžnosti imamo."

Kanja je pogledala Skobca in zagodrnjala:

"Vidiš nemirneže in nezadovoljneže? Pograt jih je treba z zborovanjem."

Skobec je zletel k Vrabcem. Najraje bi tistega, ki si je drnil narediti tak neumestni medklic, atisnil za vrat in ga pojedel. Ali vzdržal se je in dobrodušno rekel:

"Ne zabavljaj, gospod! Resne stvari so na dnevnem redu."

Čizki, ki so sedeli ne daleč, so zavračali:

"Saj poznate Vrabce, gospod Skobec. Nikoli jim ni kaj prav." Skobec je zletel h Kanji in Krokarcu ter zašepetal:

zavedajoča bitja. Organizirajmo se! Ustanovimo društvo ptic!"

Utihi! Je. Vsi so zasumeli s peroti. Le Vrabec se je oglasil: "Dovolite, tovariši, besedo!..." Samo pripombo k temu predlogu!"

"Govori," je rekla predsednica Kanja.

"Kakšen pomen naj ima tako društvo ptic? Saj so vendar interesi ptic v splošnem in v vsakdanjem življenju docela različni in celo nasprotni."

"Lažeš," je zakričal Krok.

"Ne lažem... Interesi svobodnih velikašev in ptičev roparjev so vendar drugačni, kako interesi malih ptic, ki jim pravite drobiž. Mar ne? Na svoji koži čutimo to vsak dan..."

Ni še mogel končati, kar se je zapodila cela jata rediteljev in napadla Vrabca. Oključali so ga in ga vrgli z zborovanja, ter pregnali še ostale. Mnogi iz ostalega drobiša so onemeli in tiho šepetali:

"Prav mu je, kaj se vtiča v take stvari..."

Ko se je razburjenje poglobilo, je vstal Krok in spregovoril:

"Nič hudega, tovariši! Jaz sem nevtralna oseba in vem to. Zgodilo se je pač, kakor je pisano: Nikdar ni mogoča soglasnost med velikimi in majhnimi tam, kjer ima Misel svobodno besedo. Vendar se na to ni treba ozirati. Manjšina še nikdar ni zapovedovala večini. Društvo ptic je ustanovljeno. Naj mu predseduje odlični član starega plemstva, da bo ugled društva večji. Naj živi gospa Kanja, predsednica!"

Zavrčalo je in plahutanje peroti je zavalovalo zrak. Krok pa je nadaljeval:

"Mi ne poznamo nobene razlike, zakaj vsi smo ptiči, majhni in veliki. Celotno v čast si lahko štejemo, da smemo z gospodo iz tako starega plemstva spadati k istemu društvu..."

Stari Tartmak-Rast, je odložil glineno tablico iz knjig življenja in rekel:

"Vidiš, človek, kakšna je ta pravljica! Čudovita, kaj!..." V nji vidiš, kako silna je bodočnost, ki prihaja... Misel ji je ime..." (KONEC.)

V. M. Dorosjevič:

Prvi Bogdihanov izprehod

(Kitajska pravljica)

Bogdihan San-Jan-Ki — bodi nam vsem zgled! — je bil vse svoje blagoslovljeno življenje posebno navdušen za znanost in potovanje.

Kljub temu je pa srečno vladal 20 let in 2 meseca, a nikoli se mu ni posrečilo videti vsaj Pekinga.

Seveda vzrok ni tičal v pomankanju resne volje. Vsak dan je napovedal svojemu prve mu in posebno pooblaščenemu ministru Džar-Fu-Cjanu:

— Danes pojdem na izprehod, da si ogledam Peking.

Prvi minister se je do tal priklonil in hitel odrejati vse potrebno za vladarjev izprehod. Prišla je straža, za njo muzika, prinesli so poslačeno nosilnico in zastave, a mandarinji so se gugalni na konjih.

Prvi minister se je do tal priklonil, rekoč:

— Vse je pripravljeno, da se izpolni tvoja volja, sin neba.

In bogdihan je že hotel sedeti v nosilnici. Toda tedaj se je vedno kaj pripetilo. Bodil da je stopil iz nosilnice vrhovni zvezdoslovec, ki je legel pred vladarjem na tla in izpregovoril:

— Vladar vsemirja, še ena minuta in nad Pekingom se rasbeši nevihta s nalivom in točo, debelo kakor lastovičja jajca, ki jih ješ. Stražna vira ti zastre oči in ničesar ne boš videl. Gorje nosilnici, ki jo saloti neurje sunaj! Vihar je bo dvignil v zrak in akirvil, dvigne je pod oblake, potern pa trešči v nji sebečega na zemljo tako, da bo obelital mrtev. Tako strašen vihar zapleše danes nad vsem Pekingom, izvzemši tvoj dvorec in vrt okrog njega. Samo njega se ne bo sme dotakniti. Tako je zapisano v zvezdah in prepisano v naših knjigah, radost veselstva.

All je pa stopil iz množice dvorni zgodovinar in se do tal priklonil, rekoč:

— Vladar zemlje! Dovolj, da te opozorim, da je baš danes dan smrti tvojega velikega pradedca in narodni običaj ti velewa: tega dne moraš ostati v svojem dvorcu in vsaj na zunaj žalovati.

Ali je pa priletel glavni evnuh in se zavalil na tla, rekoč:

— Vladar rek, morja in gora! Prav kar so prignali novo sužnjo. Tako lepe ženske svoj živ dan nisem videl. Roža, komaj odtrgana roža, škoda, če bi oko izgubilo trenutek, da bi je ne videlo. Pojdi in prepričaj se sam, da govorim resnico.

In izprehod so preložili.

Ko se je pa izpolnilo 21. leto srečnega vladanja in je nastopilo 22., je bogdihan San-Jan-Ki dejal:

— Ne, zdaj mi je pa že dovolj! Dobro vem, kaj pomenijo te zvijače. Vse to si je izmislil Džar-Fu-Cjan. Toda zdaj hočem videti Peking, pa naj se podere vse svet.

Udarite na veliki gong, ki naznanja bogdihanovo smrt. Kričite: Bogdihan je umrl! Raztrgajte svoja oblačila in razprskajte si obraze — vse vam bo bogato poplačano.

In legel je na visoko posteljo, narejen tako, kakor je bil zavezoval. Služabniki so udarili na veliki gong in naznanili prihitevšim mrtvaško bledim dvorjanom:

— Luč solnce je ugasnila. Radost vsemirja se je izpremenila v žalost. Naš premordir bogdihan je sedel k obedu, jedel je in padel, naenkrat je pa umrl.

Dvorec se je napolnil z jokom in intrigami. Prvi in posebno pooblaščen minister Džar-Fu-Cjan se je plazil po trebuhu okrog bogdihanovega naslednika in mu prigovarjal:

— Vse tajne upravljanja države ti odkrijem. Zaupaj mi.

Po starih običajih je bila prva dolžnost izprazniti "košarico želja", stoječo pri cesarskem prestolu. V nji je bil samo en listek in na njem je bila napisana samo ena želja pokojnega bogdihana:

— Želim, da me pokopljejo z isto posteljo, ki sem na nji ležal v dvorcu, in nihče naj se mi ne približa, kaj šele da bi se me dotaknil.

Zelja umrlega bogdihana je sveta in bila je izpolnjena.

Odnegli so ga v cesarsko grobnico na isti postelji, ki je na nji ležal v dvorcu.

Pogreb je bil veličasten in sijajen. Vsi so bili belo oblečeni. Pekingške ulice so bile polne ljudstva, ki se je bilo zbralo, da vidi bogdihana vsaj mrtvega.

Svečeniki so prepevali, dvorjani plakali, ljudstvo si je mislilo svoje, bogdihan je pa ležal na visoko dvignjeni postelji, tu pa tam je malo odprl eno oko in se oziral po Pekingu.

— No, ti Kitajci so pa res svinje! — je dejal sam pri sebi, — kako neki morejo živeti pod

tako raztrtimi strehami. Da bi bili tople oblečeni, da bi jim dej ne mogel do živga, tako pa hodijo razčepani in zamazani. Zdaj bi pa rad še slišal, zakaj zabavljajo in godrnjajo.

In ko se je bil že nagledal, je začel poslušati.

A ljudstvo je zabavljalo in godrnjalo:

— Ah, ti dvorna lisica Džar-Fu-Cjan, zdaj je konec tvojega ropanja in razbojništva. Ko novi bogdihan zapove odsekati ti glavo, odideš na oni svet brez oči. A mi bomo pljuvali v tvoje oči, ko bo tvoja glava razstavljena vsem v zastranovanje. Ne boš nas več slalil do nagega.

— Oho, zdaj šele vem, zakaj so tako razčepani! — je pomislil bogdihan. — No, le čakajte! Ta čas se je približal mrtvaški spreved cesarski grobnici. Ljudstvo so potisnili nazaj, okrog groba so ostali samo dvorjani.

— Ha, ha, ha! — se je zakrohotal bogdihan in dvignil glavo. — Spretno sem se ponoreval iz vas, a? E, Džar-Fu-Cjan, ali je divjala nevihta med mojim izprehodom po Pekingu?

— Kaj hočeš storiti zdaj? — je vprašal cesarja.

— Dolžnost me kliče nazaj v dvorec, da znova zasedem prestol, potem bomo pa že videli, kako in kaj, — je odgovoril bogdihan.

Džar-Fu-Cjan se je plaho ozrl po dvorjanih.

— To je izključeno! — je vzdiknil dvorni zgodovinar in stopil naprej. — Držati se moramo običajev naših pradedov. A takega primera v zgodovini še ni bilo, da bi bogdihan umrl in vstal od mrtvih. To je nezaslišano. To nam obeta veliko gorje, nemire in punte našega ljudstva. To nam obeta žalosten konec Kitajske.

— To ni mogoče! — je vzdiknil dvorni maršal, — vsa stvar je v etiketi. A to je kršitev vsake etikete. Vse je postavljeno na glavo. Pogreb se je vršil. In kar je glavno — košarica želja je odprta, a po etiketi se

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in pošlami vam bom lep.

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, se lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.